

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Malmö universitet har av Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) anmodats att inkomma med yttrande över slutbetänkandet Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)

I tidigare remissyttrande gällande delbetänkandet *En strategisk agenda för internationalisering SOU 2018:3*, välkomnande vi förtydligandet av att den samlade internationella verksamheten vid universitet och högskolor ska stärka kvalitén i utbildning och forskning samt främja lärosätenas bidrag till hållbar utveckling vilket föreslås i lagförslagsändringen. Strategin omfattar åtta ambitiösa mål med tydlig inriktning att stärka Sverige som kunskapsnation.

Malmö universitet lämnar härmed remissvar på slutbetänkandet *Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige*. Vi ställer oss generellt positiva till betänkandet och stödjer de flesta rekommendationerna. Nedan lyfter vi fram de förslag i betänkandet som vi särskilt önskar uppmärksamma för vidare åtgärder. Avslutningsvis belyser vi ett par områden av vikt för sektorn men som vi saknar i slutbetänkandet.

Kapitel 3. Kännedom om Sverige som kunskapsnation och kunskap om omvärlden

De internationella nätverk och kontakter som svenska lärosäten långsiktigt har byggt upp kan genom att i högre grad synliggöras utgöra ett värdefullt bidrag till att stärka svenska utrikesrelationer. Att öka universitetens och högskolornas roll i det arbete som regeringen bedriver i sitt globala relationsskapande arbete är angeläget och viktigt. Förslaget att utöka utlandskontorens funktion att stödja främjandet av svensk forskning och utbildning är välkommet men som förslaget föreligger, ser vi en utmaning i hur innovations- och forskningskontoren ska kunna representera hela den svenska utbildningssektorn.

- Vi önskar betona vikten av att i högre utsträckning nyttja och utveckla funktionen av befintliga innovations- och forskningskontor till gagn för hela svenska utbildningssektorn innan fler kontor etableras.

Malmö universitet välkomnar synliggörandet av svensklektorer i utlandet som ett led i en internationaliseringsstrategi. Initiativet att tjänst som svensklektor i utlandet kan kombineras med en postdokanställning vid svenskt lärosäte finansierad av VR

visar på nytänkande. Vi instämmer i nödvändigheten av att höja attraktivitet och status för svensklektorsuppdraget men menar att idén behöver utvecklas vidare.

- Vi ställer oss undrande inför kravet att postdoktorerna ska ha disputerat i allmänt inom humaniora eftersom det inte finns en automatisk koppling mellan vetenskapsområdet och förmågan att undervisa i svenska som andraspråk om inte vetenskapsområdet är just språk eller didaktik. Vidare menar vi att kraven på pedagogisk erfarenhet av att undervisa i språk bör vara centrala för den som ska undervisa i svenska som andraspråk.
- Det är oklart vad som avses med nydisputerade i utredningen. Ibland talas det om nydisputerade personer, ibland om nydisputerade lärare. Om det är fråga om personer med lärarexamen som kompletterat med en doktors-examen så har de redan kompetens i att undervisa, men inte nödvändigtvis i språk.

Kap 4 Samordning mellan myndigheter

Vi stödjer att Svenska Institutet (SI) får ett utökat och tydligare uppdrag som sammanhållande funktion för utvecklingen av Sverige som en attraktiv kunskapsnation.

I vårt tidigare remissyttrande betonades vikten av att regeringen och samtliga berörda myndigheter samordnar ett aktivt arbete med strategin för att stärka Sverige som en kunskapsnation. För att universitetet och högskolor ska kunna utveckla sitt globala engagemang krävs god samverkan mellan flera departement och myndigheter. Samordning mellan olika myndigheter med tydliga och transparenta regler är en förutsättning för vårt arbete. Förslaget om att utveckla en nationell plattform för att arbeta sammanhållet med internationalisering av forskning och utbildning bör ge goda förutsättningar att öka samordningen mellan statliga myndigheter, dock anser vi att

- förslaget är vagt och plattformens syfte behöver tydliggöras likaså styrgruppens sammansättning. Vi ifrågasätter starkt att hela högskolesektorns representation ska ske med enbart två lärosätetsmandat i styrgruppen. Lärosätenas representation bör återspegla den mångfald och samlade erfarenhet som finns i sektorn.
- styrgruppens uppdrag att utse länder för eventuellt nya utlandskontor kan bli en utmaning och svårt att balansera i förhållande till lärosätenas autonomi.
- studenterna bör vara representerade i plattformen och inte såsom utredningen föreslår att studentinflytandet endast tillgodoses inom arbetsgrupper.

Kapitel 5 och 6. Migrationsrättsliga aspekter

Migrationsprocessen är en av de viktigaste styrinstrumenten Sverige har för att påverka vårt lands attraktionskraft som destination för internationella studenter och forskare. Vi ser positivt på de förslag till förändring som remissen lyfter fram.

- Vi önskar förstärka förslaget med att uppehållstillstånd efter avslutad master/PhD bör öka utökas från minimumnivån 9 månader till minst 12 månader för att ge en rimlig möjlighet att erhålla en fulltidsanställning vilket är förutsättningen för att erhålla permanent uppehållstillstånd.
- Handläggningstider av migrationsärenden måste kortas såväl för ärendehantering inom Sverige som vid utlandsbeskickningar. Detta för att Sverige ska kunna öka såväl sin konkurrens- som attraktionskraft gällande eftertraktade internationella studenter och personal.
- Lagstiftningen för uppehållstillstånd som idag skiljer på studier och arbete innebär i praktiken en förlängning av den totala tiden för att kunna erhålla permanent uppehållstillstånd. Studietid och arbetstid bör slås samman och gemensamt utgöra den sammantagna grunden för ett tillstånd.
- Vi instämmer inte med att lärosätena ska ha särskilda rutiner för att meddela avhopp som inte registrerats i LADOK. Vi behöver istället säkerställa att Migrationsverket har tillförlitlig tillgång till databasen och på så vis tillmötesgår behovet av att följa studietakt och resultat.

Kapitel 8. Stipendier och annan finansiering av tredjelandsstudenter

Förslaget att öka antalet stipendier till tredjelandsstudenter välkomnas. Att kunna erbjuda stipendier är avgörande för att kunna attrahera och rekrytera studenter till det svenska utbildningsutbudet samt att kunna möjliggöra studier i Sverige för studenter med svagare ekonomiska förutsättningar. Det är utmärkt att föreslaget tillåter att universitet och högskolor själva kan förfoga över sina stipendiemedel. Däremot ställer vi oss frågande till ett inrättande av flaggskeppsstipendier. Vi förespråkar att alla stipendier bör täcka såväl studieavgifter som levnadsomkostnader.

- Inrättande av flaggskeppsstipendier behöver utredas ytterligare. Det råder bland annat oklarhet i en transparent handlägningsprocess gällande exempelvis vem som beslutar, vad som avses med starka forskningsmiljöer, hur stipendierna ska delas ut, och fördelningen av stipendier mellan lärosäten och discipliner.

Utredningen anser att det bör vara upp till varje lärosäte att inom ramen för lärosätets strategiska inriktning besluta om anslaget ska användas för att sätta ned studieavgiften för vissa studenter, samt i vilken utsträckning det ska ske, och på vilka grunder. Internationalisering är en strategisk inriktning för de flesta lärosäten och därför kommer intresset för att utnyttja möjligheten att använda den föreslagna procentsatsen 0,3% av anslaget för nedsättning, att nyttjas i mycket hög grad. Om ändringen genomförs utan att följas av en ökning av anslaget så innebär förslaget att utbildningsanslagen urholkas ytterligare.

- Nya resurser måste tillskjutas för stipendier till tredjelandsstudenter.

Vi välkomnar förslaget att företag får avdragsrätt för donationer till stipendier. Detta är ett viktigt förslag som snarast behöver vidare utredas då det är angeläget att möjliggöra för näringslivet att bidra till internationalisering och kompetensförsörjning av högre utbildning.

Kapitel 9. Internationella studenters rättsliga ställning och möjlighet till inflytande

Det är angeläget för alla studenter att kunna påverka sin utbildningssituation. Vi ställer oss därför positiva till att utredningen lyfter frågan om utökat studentstatus inkluderande person som läser inom ramen för ett utbytesavtal och person som läser på en beställd utbildning. De förändringar som föreslås är angelägna men behöver en juridisk bearbetning och konsekvensanalys för att förutsäga oönskade effekter.

Ett tydligt nationellt ställningstagande gällande språkanvändning vid svenska lärosäten behövs för att främja inkludering. Vi stärker utredningens förslag att regeringen behöver reglera möjligheten vid svenska lärosäten att i tillägg till svenska språket kunna använda andra språk.

Avslutningsvis önskar vi betona att det i slutbetänkandet saknas konkreta förslag och åtgärder på hur vi främjar utlandsvistelser för våra lärare och medarbetare. Lärarna är navet i internationalisering av utbildning och deras möjligheter till internationella erfarenheter behöver stärkas. Här saknas rekommendationer för inrättande av t ex sabbaticals och former för erkännande av lärares internationella meriter.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad ställföreträdande rektor efter föredragning av vice rektor för globalt engagemang och utmaningsbaserat lärande Cecilia Christersson. Ärendet har beretts av Rådet för Globalt Engagemang och Studentcentrums enhet International Office vid Malmö universitet. Hela lärosätet har beretts möjlighet att avge synpunkter.

Per Hillbur
Ställföreträdande rektor

Cecilia Christersson
Vicerektor för globalt engagemang och
utmaningsbaserat lärande